

اعتدال در دعا (قرآن)

در آهنگ **دعا** باید حد **اعتدال** را رعایت نمود.

فهرست مندرجات

۱ - میانه روی در دعا

۲ - پاتویس

۳ - منبع

میانه روی در دعا

لزوم رعایت اعتدال در آهنگ **دعا** و نیایش به درگاه خدا: «قل ادعوا الله او ادعوا الر حمن ایا ما تدعوا فله الاسماء الحسنی و لا تجهر بصلاتک و لا تخافت بها و ابتغ بین ذلک سبیلاً: بگو: «الله» را بخوانید یا «رحمان» را، هر کدام را بخوانید، (ذات پلکش یکی است؛ و) برای او بهترین نامهاست!» و **نمازت** را زیاد بلند، یا خیلی آهسته نخوان؛ و در میان آن دو، راهی (معتدل) انتخاب کن!»

﴿اسراء/سوره ۱۷، آیه ۱۱۰﴾

«صلاة» در لغت به معنای دعا و **تیر یک** و **تمجید** آمده است.

﴿راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، ج ۱، ص ۲۸۵﴾

خوانند در این **آیه** به **پیامبر** (صلی الله علیه و آله و سلم) دستور می دهد: (نمازت را زیاد بلند بخوان، زیاد هم آهسته بخوان، بلکه میان این دو راه اعتدال را انتخاب کن) (و لا تجهر بصلاتک و لا تخافت بها و ابتغ بین ذلک سبیلاً). بنابراین **آیه** فوق کاری به مساله **نمازهای جهریه** و اخفاتیه به **اصطلاح** معروف فقهی ندارد، بلکه ناظر به **اقراط** و **تقریط** در بلند خواندن و آهسته خواندن است، می گوید نه بیش از حد بلند بخوان و فریاد بزن، و نه بیش از حد آهسته که تنها حرکت لبها مشخص شود و صدائی به گوش نرسد. شاعر نزولی را که بسیاری از مفسران از **ابن عباس** نقل کرده اند نیز موید همین معنی است. روایت متعددی که از طرق **اهل بیت** از **امام باقر** و **امام صادق** (علیه السلام) در ذیل این آیه آمده است نیز اشاره به همین تفسیر می کند. بنابراین تفسیرهای دیگری که برای این آیه ذکر شده است همگی بیگانه از مطلب به نظر می رسد. اما اینکه حد اعتدال در اینجا چگونه است، و جهر و اخفاتی که از آن **نهی** شده چه می باشد؟ ظاهر این است که **جهر** به معنی فریاد کشیدن، و اخفالت به معنی آهسته خواندن آنچنان که خود **انسان** هم نشنود می باشد. در **تفسیر علی بن ابراهیم** از امام صادق (علیه السلام) چنین نقل شد که در تفسیر آیه فرمود: **الجهر** بها رفع الصوت، و التخافت بها مالم تسمع نفسک، و اقرء بین ذلک: **جهر** این است که زیاد صدا را بلند کنی، و اخفالت آن است که حتی خودت نشنوی، هیچیک از این دو را انجام نده، بلکه حد وسط میان آن دو را انتخاب کن.

﴿مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۲، ص ۳۲۸﴾

پاتویس

۱. ↑ اسراء/سوره ۱۷، آیه ۱۱۰.

۲. ↑ راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، ج ۱، ص ۲۸۵.

۳. ↑ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۲، ص ۳۲۸.

منبع

مرکز فرهنگ و معارف قرآن، فرهنگ قرآن، ج ۴، ص ۴۹، برگرفته از مقاله «اعتدال در دعا».

